

УДК 336.76

Рекуненко І.І., к.е.н, доцент, ДВНЗ «Українська академія банківської справи
НБУ», rekunenko@mail.ru

ПРОБЛЕМИ РЕГІОНАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Забезпечення економіки фінансовими ресурсами – це головне завдання створення та функціонування фінансових ринків. Ринок цінних паперів, будучи частиною фінансового ринку має пряме відношення до фінансових потоків не тільки на макрорівні, але й на рівні суб'єктів господарювання. Його функціональне призначення полягає, з одного боку, в мобілізації вільних коштів для користувачів капіталу (емітентів), з іншого – у забезпеченні механізму ефективного розміщення вкладень для постачальників капіталу (потенційних інвесторів). Іншими словами, даний ринок має відношення як до процесу перерозподілу капіталу, так і до процесу залучення інвестицій. Однак ступінь виконання фондовим ринком перерахованих функцій визначається рівнем як його розвитку, так і розвитку його інфраструктури. В умовах хронічного дефіциту інвестиційних ресурсів в реальному секторі постає потреба в оцінці ринку цінних паперів як потенційного додаткового джерела інвестицій. Разом з тим, наявність загальних тенденцій у розвитку фондового ринку країни в цілому, і в окремих її регіонах не виключає специфічних проблем, характерних для окремих територій.

Також, слід визнати, що стан фондового ринку та його інфраструктури є одним із важливих показників, що характеризує здоров'я економічної системи. Незважаючи на поки що недостатній розвиток важливих ринкових інститутів, фондовий ринок вже став одним з найважливіших секторів фінансового ринку. Це означає, що перспективи соціально-економічного розвитку країни значною мірою залежать від того, що відбуватиметься з акціями вітчизняних компаній. При визначенні ролі фондового ринку, його характеристика тільки з позицій можливості залучення інвестиційних ресурсів не дає повного уявлення у виконанні ним свого функціонального призначення як джерела фінансування реального сектора економіки. Ринок цінних паперів може виступати і потенційним каналом отримання доходів підприємствами при вкладенні ними вільних коштів у цінні папери інших емітентів.

Однією із проблем розвитку інфраструктури фондового ринку України є нерозвиненість її в регіональному аспекті, особливо це стосується вторинного ринку. Вторинний ринок цінних паперів в багатьох регіонах країни представлений позабіржовим ринком. Практично у всіх областях фондова біржа, як елемент інфраструктури, відсутня.

Розширенню вторинного ринку перешкоджає також стан сфери реєстраційних та депозитарних послуг, яка покликана забезпечити своєчасність виконання угод, вільний рух цінних паперів, гарантувати безпеку роботи і надійність операцій на фондовому ринку, виключити афери в цій області і випадки обману акціонерів.

Процес формування і становлення інфраструктури фондового ринку відбувається під впливом різних форм і методів як адміністративно-правового, так і індикативно-економічного характеру. В Україні він протікає без цілеспрямованого регулювання з боку обласних адміністрацій: відсутні концепція і програми розвитку інфраструктури фондового ринку того чи іншого регіону.

Проаналізувавши стан інфраструктури вітчизняного фондового ринку в розрізі регіонів, ще раз можна підтвердити низький рівень її розвитку в більшості областях, її нерівномірність і незбалансованість розвитку. Тому, як для покращення ситуації на ринку цінних паперів України, так і для процесу формування та становлення інфраструктури регіонального фондового ринку автор вважає за необхідне:

- прискорити формування єдиної системи регулювання та контролю за фінансовим ринком, підтримка саморегулювними організаціями професійних учасників ринку в регіонах;
- розробити та реалізувати програми підвищення ліквідності цінних паперів з метою залучення інвестицій в регіони;
- сформувані єдину в країні систему біржової та позабіржової торгівлі цінними паперами;
- розвивати різні форми страхування інвестицій;
- сприяти більш масштабному виходу регіональних емітентів на загальнонаціональний ринок капіталу, а також включення цінних паперів цих емітентів в лістинг найбільших вітчизняних фондових бірж;
- організувати систему підвищення кваліфікації працівників територіальних управлінь НКЦПФР, науковців, які займаються проблемами розвитку фондового ринку, працівників професійних організацій за допомогою проведення семінарів, конференцій, а також стажувань у вітчизняних та зарубіжних інститутах фондового ринку.

Відсутність цілісної моделі розвитку фондового ринку в Україні, ускладнює більшість перетворень. Перспективи подальшого розвитку інфраструктури фондового ринку, на наш погляд, будуть визначатися дією двох груп соціально-економічних чинників: зовнішніх (можливості виходу з економічної кризи і початку процесу стабілізації соціально-економічного розвитку; характеру загальнодержавної структурної, кредитно-грошової, інвестиційної, податкової, зовнішньоекономічної політики тощо) і внутрішніх (рівень розвитку підприємництва у сфері товарного та грошового обігу; формування грошових накопичень; зростання дохідної частини регіональних бюджетів; характер інвестиційного клімату в регіонах та ін.).

Таким чином, у процесі становлення механізму інфраструктури фондового ринку регіону відбувається зіставлення економічного і фондового потенціалу з можливістю системи регіонального ринку працювати на акумулювання капіталу для інвестиційних вкладень в регіон.